

Plan wynikowy „Poznać przeszłość” do historii dla klasy 3 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres podstawowy

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
I. Świat w drugiej połowie XIX wieku			
Od wojny krymskiej do zjednoczenia Włoch	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna krymska i jej następstwa • Plany zjednoczenia Włoch • Wojna z Austrią i jej skutki • Zjednoczenie Włoch 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>odwilż posewastopolska</i>, <i>risorgimento</i> – lokalizuje w czasie: wojnę krymską (1853–1856), powstanie Królestwa Włoch (1861), przyłączenie Wenecji do Włoch (1866), przyłączenie Rzymu do Włoch (1870) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę „tyśiąca czerwonych koszul” (1860) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldi – wymienia skutki wojny krymskiej – wymienia główne etapy jednoczenia Włoch – wyjaśnia, jaką rolę w procesie jednoczenia Włoch odegrał Piemont – opisuje proces jednoczenia Włoch 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>panslawizm</i> – lokalizuje w czasie: pokój w Paryżu (1856), wojnę koalicji francusko-sardyńskiej z Austrią (1859) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: zdobycie Sewastopola (1855), bitwy pod Magentą i Solferino (1859) – lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Włoch – identyfikuje postacie: Mikołaja I, Aleksandra II – przedstawia przebieg wojny krymskiej – wyjaśnia, dlaczego wojna krymska może być uważana za koniec porządku wiedeńskiego – omawia politykę prowadzoną przez rząd Camilla Cavoura – porównuje koncepcje zjednoczenia Włoch proponowane przez Giuseppe Garibaldi i Camilla Cavoura – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Francja w procesie jednoczenia Włoch – wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Włoch można nazwać procesem oddolnym – ocenia, jakie znaczenie dla sytuacji politycznej w Europie miała klęska Rosji w wojnie krymskiej – ocenia rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldi w jednoczeniu państwa włoskiego
Zjednoczenie Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> • Wielkie czy Małe Niemcy? • Związek Północnoniemiecki 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Małe Niemcy</i>, <i>Wielkie Niemcy</i>, <i>Komuna Paryska</i>, <i>zjednoczenie „krwią i żelazem”</i> – lokalizuje w czasie: wojnę koalicji prusko-austriackiej z Danią (1864), wojnę prusko- 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: utworzenie Niemieckiego Związku Celnego (1834), pokój w Pradze (1866), utworzenie Związku Północnoniemieckiego (1867), powstanie Austro-Węgier (1867), Komuny Paryską

	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna z Francją i zjednoczenie Niemiec • Komuna Paryska 	<p>austriacką (1866), wojnę francusko-pruską (1870), ustanowienie Cesarstwa Niemieckiego (I 1871)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Wilhelma I Hohenzollerna, Ottona von Bismarcka, Napoleona III - wyjaśnia, na czym miał polegać proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem” - wymienia wydarzenia, które składały się na proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem” - przedstawia przyczyny i skutki wojny Austrii z Prusami - omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej - opisuje, jakimi metodami Otto von Bismarck zdecydował się dokonać zjednoczenia Niemiec 	<p>(III-V 1871), pokój we Frankfurcie (V 1871)</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Sadową (1866), oblężenie i kapitulację Sedanu (1870) - lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Niemiec - identyfikuje postacie: Louisa Adolphe’a Thiersa, Franciszka Józefa I, Jarosława Dąbrowskiego, Walego Wróblewskiego - przedstawia proces budowania potęgi gospodarczej i politycznej Prus w XIX w. - omawia przyczyny i skutki wojny Prus i Austrii z Danią - wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja Austrii i Prus w procesie jednoczenia państw niemieckich - wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Niemiec można nazwać procesem odgórnym - wyjaśnia, jakie znaczenie dla układu sił w Europie miało powstanie Cesarstwa Niemieckiego - wyjaśnia, na czym polegało rewolucyjne znaczenie Komuny Paryskiej - omawia różnice i podobieństwa w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec - ocenia, która spośród wojen stoczonych przez Prusy była najważniejsza i najbardziej ryzykowna - ocenia politykę zjednoczeniową Ottona von Bismarcka
<p>Stany Zjednoczone w XIX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stany Zjednoczone i ich społeczeństwo • Wojna secesyjna • Skutki wojny secesyjnej • Napływ ludności do USA • Budowa potęgi USA 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>demokraci, republikanie, secesja, wojna totalna</i> - lokalizuje w czasie: wybór Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), wojnę secesyjną (1861-1865), zniesienie niewolnictwa w USA (1863) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Gettysburgiem (1863) - identyfikuje postacie: Abrahama Lincolna, Ulys- 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>izolacjonizm, abolicjonizm, taktyka „spalonej ziemi”</i> - lokalizuje w czasie: ogłoszenie doktryny Monroego (1823), powstanie Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) - lokalizuje w czasie i przestrzeni atak na Fort Sumter (1861) - lokalizuje w przestrzeni rozwój terytorialny USA w XIX w.

		<p>sesa Granta, Roberta Lee</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej - omawia kwestię niewolnictwa i jej wpływ na konflikt między Północą a Południem - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny secesyjnej miało ogłoszenie dekretu o zniesieniu niewolnictwa - charakteryzuje polityczne, gospodarcze i społeczne skutki wojny secesyjnej - wyjaśnia, jaki wpływ na gospodarkę i społeczeństwo miała migracja z Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Jeffersona Davisa, Williama Shermana - przedstawia sytuację społeczną i gospodarczą w USA w pierwszej połowie XIX w. - porównuje potencjał gospodarczy, społeczny i polityczny obu stron konfliktu w wojnie secesyjnej - wyjaśnia, na czym polegała polityka izolacjonizmu - omawia skutki ekspansji terytorialnej Stanów Zjednoczonych - przedstawia przebieg wojny secesyjnej - przedstawia sytuację rdzennej ludności Stanów Zjednoczonych w XIX w. - ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna - ocenia, czym różniło się społeczeństwo Stanów Zjednoczonych od społeczeństw krajów europejskich - ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna
<p>Ekspansja kolonialna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kolonializm w XIX wieku • Kolonizacja Afryki • Kolonializm w Azji • Następstwa kolonializmu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>kolonializm, imperializm, metropolia, protektorat, eksterminacja</i> - lokalizuje w czasie: I wojnę opiumową (1839–1841), początek reformy Meiji (1868) - lokalizuje w przestrzeni zasięg imperiów kolonialnych mocarstw europejskich w Afryce i Azji - wymienia przyczyny ekspansji kolonialnej - wymienia skutki ekspansji kolonialnej - wyjaśnia, dlaczego dochodziło do konfliktów kolonialnych - omawia ekonomiczne, polityczne, militarne, społeczne i kulturowe przyczyny ekspansji kolonialnej - wyjaśnia, dlaczego Japonia w przeciwieństwie do Chin nie uległa kolonizacji - przedstawia skutki rozwoju kolonializmu w XIX 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>dominium, półkolonia</i> - identyfikuje postacie: Cecila Rhodesa, Mutsuhito, Ferdinanda de Lessepsa - lokalizuje w czasie powstanie tajpingów (1851–1864), otwarcie Japonii (1854), powstanie sipajów (1857–1859), otwarcie Kanału Sueskiego (1869), powstanie Mahdiego (1881–1899), konferencję berlińską (1885), powstanie bokserów (1899–1901), I wojnę burską (1880–1881), II wojnę burską (1899–1902) - opisuje proces kolonizacji Afryki przez Wielką Brytanię, Niemcy i Włochy - przedstawia przykłady konfliktów kolonialnych - omawia politykę mocarstw europejskich wobec Chin - omawia przykłady oporu rdzennych ludów Afryki i

		w. dla mieszkańców Europy i kolonizowanych kontynentów	<p>Azji wobec kolonizatorów</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie znaczenie miał Kanał Sueski dla polityki kolonialnej i imperialnej w XIX w. - omawia przykłady zbrodni kolonizatorów w Afryce - ocenia postawy kolonizatorów wobec rdzennej ludności Afryki - ocenia skutki ekspansji kolonialnej w Afryce i Azji - ocenia znaczenie XIX-wiecznego kolonializmu dla metropolii i państw kolonizowanych
Nowe ideologie i ruchy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratyzacja w Europie • Socjalizm i ruch robotniczy • Chrześcijańska demokracja i nacjonalizm • Ruch na rzecz równouprawnienia kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>demokratyzacja, antysemityzm, emancypacja, socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja, nacjonalizm, anarchizm</i> - lokalizuje w czasie: przyznanie powszechnego prawa wyborczego we Francji (1848), ogłoszenie encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891), przyznanie praw wyborczych kobietom w Polsce (1918) - identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII - wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji - wymienia nowe ideologie i ruchy społeczne, które powstały w pierwszej połowie XIX w. - przedstawia najważniejsze postulaty ideologii socjaldemokratycznej, chrześcijańskiej demokracji, nacjonalizmu i anarchizmu - wymienia postulaty ruchu emancypacyjnego kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>darwinizm społeczny, internacjonalizm, solidaryzm społeczny, sufrażystki, feminizm</i> - lokalizuje w czasie: powstanie I Międzynarodówki (1864), powstanie pierwszej partii robotniczej (1869), powstanie II Międzynarodówki (1889) - identyfikuje postać Eduarda Bernsteina - przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego - omawia podstawy ideologiczne nacjonalizmu - wskazuje przykłady działań na rzecz równouprawnienia kobiet - wyjaśnia, jaką rolę w ruchu robotniczym miała odgrywać I i II Międzynarodówka - wyjaśnia, jakie postulaty dzieliły anarchistów od socjalistów - ocenia skutki demokratyzacji
Życie w epoce wielkich przemian	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nauki • Postęp techniczny • Zmiany ludnościowe • Pozytywizm • Nowe nurty w sztuce i architekturze • Kultura staje się masowa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>darwinizm, scjentyzm, realizm, naturalizm, urbanizacja, pozytywizm, impresjonizm, secesja</i> - lokalizuje w czasie: ogłoszenie teorii ewolucji Darwina (1859), wynalezienie telefonu (1876), odkrycie polonu i radu (1898) - identyfikuje postacie: Charlesa Darwina, Alberta Einsteina, Marii Skłodowskiej-Curie, Thomasa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>postimpresjonizm, historyzm, symbolizm, kubizm, skauting</i> - lokalizuje w czasie: otwarcie pierwszej linii metra w Londynie (1863), opracowanie szczepionki przeciw wściekliźnie (1885), odkrycie promieni Roentgena (1895), pierwszy pokaz filmowy (1895), pierwszy lot samolotem (1903), zainicjowanie ruchu skautowego (1907)

	<ul style="list-style-type: none"> Aktywny wypoczynek 	<p>Edisona, Émile'a Zoli, Honoré de Balzaca, Claude'a Moneta, Vincenta van Gogha, Pabla Picassa, Zygmunta Freuda, Dmitrija Mendelejewa, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Wilhelma Roentgena, Alexandra Grahama Bella, Augusta Comte'a, Augusta Renoira</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki miał wszechstronny rozwój nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - wymienia wynalazki techniczne przełomu XIX i XX w. - wyjaśnia, jaki wpływ miały wynalazki na rozwój komunikacji - wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne miały odkrycia naukowe drugiej połowy XIX i początków XX w. - wymienia cechy charakterystyczne scjentyzmu - wymienia cechy charakterystyczne pozytywizmu - wymienia nowe nurty w sztuce drugiej połowy XIX i początków XX w. - wymienia cechy kultury masowej - wyjaśnia, jakie zjawiska i procesy wpłynęły na rozwój kultury masowej 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Gregora Mendla, Iwana Pawłowa, Louisa Pasteura, Roberta Kocha, Guglielma Marconiego, Carla Benza, Gottlieba Daimlera, Orvilla i Wilbura Wrightów, Henry'ego Forda, Charlesa Dickensa, Lwa Tołstoja, Fiodora Dostojewskiego, Antona Czechowa, Josepha Conrada, Gustawa Klimta, Auguste'a i Louisa Lumière, Maxa Plancka, Antoine'a Becquerela, Ernsta von Siemens, - wymienia osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i ścisłych - omawia wpływ przemian cywilizacyjnych na zmiany ludnościowe na przełomie XIX i XX w. - przedstawia wkład Polaków w rozwój nauki na przełomie XIX i XX w. - omawia problematykę literatury pozytywistycznej - charakteryzuje sztukę i architekturę drugiej połowy XIX i początków XX w. - wyjaśnia, dlaczego impresjonizm stanowił przewrót w XIX-wiecznym malarstwie europejskim - opisuje, jakie były przyczyny i skutki wzrostu liczby ludności w Europie i na świecie - przedstawia, jak zmieniło się podejście XIX-wiecznego społeczeństwa do sposobów spędzania wolnego czasu przez dorosłych i młodzież - ocenia wpływ postępu technicznego na życie codzienne - ocenia, jakie znaczenie miał wzrost popularności kultury fizycznej w XIX w.
II. Ziemie polskie w drugiej połowie XIX wieku			
Powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> Geneza powstania Wybuch powstania styczniowego Przebieg walk 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: „<i>biali</i>”, „<i>czzerwoni</i>”, <i>branka</i>, <i>polskie państwo podziemne</i> - lokalizuje w czasie: brankę (I 1863), wybuch powstania styczniowego i ogłoszenie manifestu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>odwilż posewastopolska</i> - lokalizuje w czasie: powstanie Towarzystwa Rolniczego (1858), mianowanie Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Pu-

	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie styczniowe na arenie międzynarodowej • Upadek powstania 	<p>Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), objęcie władzy nad powstaniem przez Romualda Traugutta (X 1863), wydanie aktu uwłaszczenia chłopów w Królestwie Polskim (1864), śmierć Romualda Traugutta (VIII 1864)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w przestrzeni tereny, które były objęte działaniami polskich partyzantów – identyfikuje postacie: Aleksandra II, Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, Romualda Traugutta – omawia poglądy „białych” i „czerwonych” na kwestię niepodległości Polski – wymienia przyczyny powstania styczniowego – przedstawia okoliczności wybuchu powstania styczniowego – charakteryzuje przebieg walk powstańczych – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na upadek powstania styczniowego – przedstawia okoliczności upadku powstania styczniowego 	<p>blicznego (III 1861), manifestację na placu Zamkowym (IV 1861), wprowadzenie stanu wojennego (X 1861), powołanie Rządu Cywilnego (VI 1862), objęcie dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863), powstanie Rządu Narodowego (V 1863)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Leopolda Kronenberga, Jarosława Dąbrowskiego, Stefana Bobrowskiego, Mariana Langiewicza, Michała Murawjowa, Józefa Haukego-Bosaka, Stanisława Brzóska – wyjaśnia, co mieszkańcom Królestwa Polskiego przyniosła odwilż posewastopolska – wyjaśnia, co miało wpływ na odzyskanie idei niepodległościowych na przełomie lat 50. i 60. XIX w. – omawia politykę Aleksandra Wielopolskiego w Królestwie Polskim – wyjaśnia wpływ polityki Aleksandra Wielopolskiego na radykalizację nastrojów w Królestwie Polskim – przedstawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego – porównuje i ocenia programy „białych” i „czerwonych” – omawia sposób organizacji i funkcjonowania polskiego państwa podziemnego – omawia rolę, jaką odegrał Romuald Traugutt w powstaniu styczniowym – porównuje charakter walk podczas powstania listopadowego i styczniowego – ocenia stosunek opinii międzynarodowej do powstania styczniowego
<p>Ziemie polskie po powstaniu styczniowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Represje po upadku powstania • Od walki do pracy organicznej • Germanizacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>rusyfikacja, noc apuchtinowska, pozytywizm warszawski, praca organiczna, praca u podstaw, germanizacja, Kulturkampf, rugi pruskie, lojalizm, trójlojalizm</i> – lokalizuje w czasie: Kulturkampf (1871–1878), 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>tajne komplety, stańczycy</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie poznańskiego Bazaru (1841), powołanie Sejmu Krajowego we Lwowie (1861), nadanie Galicji autonomii (1867), rozpoczęcie likwidacji Kościoła unickiego (1875), zało-

	<p>polityka władz niemieckich</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postawy Polaków wobec germanizacji • Walka z germanizacją • Autonomia galicyjska 	<p>noc apuchtinowską (1879–1897), rugi pruskie (1885–1890), strajk szkolny dzieci we Wrześni (1901)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Aleksandra II, Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego, Michała Drzymały – wymienia represje, jakie dotknęły Polaków w różnych zaborach po powstaniu styczniowym – charakteryzuje represje władz carskich wobec Królestwa Polskiego – wymienia cechy charakterystyczne pracy organicznej i pracy u podstaw – podaje przykłady działań w zakresie pracy organicznej i pracy u podstaw we wszystkich trzech zaborach – omawia politykę Kulturkampfu wobec Polaków w zaborze pruskim – wyjaśnia, w jaki sposób władze pruskie walczyły z polskością w sferze ekonomicznej – wymienia działania Polaków, które były przykładem walki z rusyfikacją i germanizacją – omawia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji – wymienia instytucje życia politycznego, społecznego i kulturalnego, które były przejawem autonomii galicyjskiej – przedstawia skutki wprowadzenia autonomii w Galicji dla polskiego życia politycznego i społeczno-kulturalnego 	<p>żenie Uniwersytetu Latającego (1885), powstanie Komisji Kolonizacyjnej (1886), powstanie Hakaty (1894), uchwalenie noweli osadniczej (1904), strajk szkolny w Wielkopolsce (1906), ustawę kagańcową (1908)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego, Kazimierza Badeniego, Andrzeja Zamoyskiego, Franciszka Stefczyka – omawia represje wobec uczestników powstania – wyjaśnia, w jaki sposób Polacy wyrażali postawę opozycyjną wobec polityki władz zaborczych po powstaniu styczniowym – wyjaśnia, z jakiego powodu w okresie popowstaniowym szczególne znaczenie zyskały idee pozytywizmu – omawia rolę, jaką odgrywały Komisja Kolonizacyjna i Hakata w polityce germanizacji – wyjaśnia, dlaczego walkę Polaków z germanizacją w zaborze pruskim nazywa się „najdłuższą wojną nowoczesnej Europy” – przedstawia poglądy konserwatystów krakowskich zwanych stańczykami – omawia proces łągodzenia polityki władz zaborczych wobec Polaków w Galicji – wyjaśnia, dlaczego Galicję można nazywać polskim Piemontem – ocenia postawy Polaków wobec zaborców po powstaniu styczniowym – ocenia rolę Galicji jako ostoi polskiego życia narodowego
<p>Zmiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rolnictwo w trzech zaborach • Rozwój przemysłu • Przemiany społeczne • Asymilacja Żydów 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>emancypacja, asymilacja</i> – lokalizuje w czasie: uwłaszczenie chłopów w Galicji (1848) i Królestwie Polskim (1864), wynalezienie lampy naftowej (1853) – lokalizuje w przestrzeni okręgi przemysłowe w 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>serwituty, syjoniści, litwacy, sztetl, jidysz, Haskala</i> – lokalizuje w czasie: otwarcie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej (1845), zniesienie granicy celnej między Rosją a Królestwem Polskim (1851)

	<ul style="list-style-type: none"> • Emancypantki 	<p>Królestwie Polskim</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Ignacego Łukasiewicza, Elizy Orzeszkowej – przedstawia poziom rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich pod zaborami – wymienia gałęzie przemysłu rozwijające się w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX w. – omawia proces rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą i społeczną odgrywał okręg łódzki – wymienia zmiany społeczne, które zaszły na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Narcyzy Żmichowskiej – charakteryzuje przemiany w rolnictwie na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – porównuje rozwój rolnictwa we wszystkich trzech zaborach – opisuje rozwój przemysłu w zaborze pruskim i austriackim – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany gospodarcze oraz społeczne i narodowe na polskiej wsi miało uwłaszczenie – przedstawia postulaty i działania polskich emancypantek – opisuje położenie mniejszości żydowskiej na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – omawia przyczyny i skutki asymilacji Żydów – ocenia znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego
<p>Nowe nurty polityczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruch socjalistyczny • Ruch narodowy • Rozwój ruchu ludowego • Rewolucja 1905 roku w Rosji • Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich • Skutki rewolucji z lat 1905–1907 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>solidaryzm narodowy</i> – lokalizuje w czasie: działalność Wielkiego Proletariatu (1882–1885), powstanie Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), powstanie Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), powstanie Ligi Narodowej (1893), założenie Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), powstanie Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903), krwawą niedzielę w Petersburgu (22 I 1905), strajki szkolne na ziemiach polskich (1905–1908) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa, Ludwika Waryńskiego, Bolesława Limanowskiego – wymienia polskie partie polityczne reprezentujące ruch socjalistyczny, ludowy i narodowy 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: utworzenie Ligi Polskiej (1887), powstanie Stronnictwa Ludowego (1895), powstanie robotnicze w Łodzi (VI 1905) – lokalizuje w przestrzeni ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji z lat 1905–1907 – identyfikuje postacie: Zygmunta Miłkowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Stanisława Stojałowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów – omawia rozwój partii socjalistycznych, narodowych i ludowych na ziemiach polskich – porównuje cele i założenia programowe PPS i SDKPiL – omawia proces budowania polskiego ruchu narodowego

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia postulaty programowe polskiego ruchu socjalistycznego, ludowego i narodowego - wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu rewolucji 1905-1907 w Rosji i na ziemiach polskich - omawia skutki rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności powstania ruchu ludowego - przedstawia przebieg rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich - przedstawia cele strajków szkolnych w latach 1905-1908 - ocenia skutki rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich
Polska kultura i nauka przełomu XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Polski pozytywizm • Młoda Polska • Malarstwo i rzeźba przełomu XIX i XX wieku • Polska nauka pod zaborami • Polscy naukowcy na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>pozytywizm warszawski</i>, <i>Młoda Polska (modernizm)</i>, <i>malarstwo historyczne</i> - lokalizuje w czasie: pozytywizm w kulturze polskiej (1864-1890), okres Młodej Polski w kulturze polskiej (1890-1918), Nagrodę Nobla z fizyki dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903), Literacką Nagrodę Nobla dla Henryka Sienkiewicza (1905), Nagrodę Nobla z chemii dla Marii Skłodowskiej-Curie (1911) - identyfikuje postacie: Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Jana Matejki, Marii Skłodowskiej-Curie, Elizy Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, Stanisława Wyspiańskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiego, Ignacego Łukasiewicza - przedstawia założenia polskiego pozytywizmu - wymienia przykłady dzieł tworzonych „ku porzuceniu serc” - przedstawia idee Młodej Polski - omawia problematykę polskiej literatury pozytywistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Marii Konopnickiej, Adama Asnyka, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Heleny Modrzejewskiej, Jana Kasprówicza, Gabrieli Zapolskiej, Leona Wyczółkowskiego, Józefa Mehoffera, Feliksa Nowowiejskiego, Karola Szymanowskiego, Edmunda Strzeleckiego, Ernesta Malinowskiego, Bronisława Piłsudskiego - porównuje założenia polskiego pozytywizmu z ideami romantyzmu i Młodej Polski - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała inteligencja w okresie pozytywizmu - omawia cechy charakterystyczne literatury i sztuki okresu Młodej Polski - omawia dorobek polskich naukowców działających w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - przedstawia wkład polskich naukowców w rozwój państw Ameryki Południowej i badania nad środowiskiem przyrodniczym Syberii - ocenia wkład twórców okresu pozytywizmu i Młodej Polski w rozwój kultury narodowej - ocenia, jaką rolę w polskiej kulturze odgrywały dzieła nawiązujące do historii Rzeczypospolitej
III. I wojna światowa			
Świat w przededniu Wielkiej Wojny	<ul style="list-style-type: none"> • Spory między mocarstwami europejskimi 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>belle époque</i>, <i>trójprzymierze</i>, <i>trójporozumienie (ententa)</i>, <i>państwa centralne</i>, „<i>kocioł bałkański</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>panslawizm</i>, <i>Weltpolitik</i> - lokalizuje w czasie: zawiązanie sojuszu Francji z Rosją (1892), zdobycie Port Artur przez Japonię

	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie dwóch przeciwstawnych sojuszy • Wojna rosyjsko-japońska • „Kocioł bałkański” • Wyścig zbrojeń • Zamach w Sarajewie 	<p>– lokalizuje w czasie: zawarcie trójprzymierza (1882), powstanie ententy (1904), wojnę japońsko-rosyjską (1904–1905), I wojnę bałkańską (1912–1913), II wojnę bałkańską (1913), zamach w Sarajewie (28 VI 1914), wybuch I wojny światowej (28 VII 1914)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia</p> <p>– identyfikuje postacie: Wilhelma II, arcyksięcia Franciszka Ferdynanda Habsburga</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego ukształtowały się trójprzymierze i trójporozumienie</p> <p>– omawia proces tworzenia się bloków polityczno-militarnych przed I wojną światową</p> <p>– wymienia cele, które skłaniały mocarstwa europejskie do zawierania sojuszy</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego sytuację na Bałkanach nazywano „kotłem bałkańskim”</p>	<p>(1905), bitwę pod Cuszimą (1905), przyłączenie się Rosji do ententy (1907), aneksję Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które na skutek wojen bałkańskich uzyskały największe zdobycze terytorialne</p> <p>– identyfikuje postać Gavrilo Principa</p> <p>– charakteryzuje międzynarodowy układ sił na przełomie XIX i XX w.</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny rosyjsko-japońskiej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń na przełomie XIX i XX w.</p> <p>– wyjaśnia, jakie skutki miało prowadzenie Weltpolitik przez Niemcy</p> <p>– wyjaśnia, jak polityka Niemiec na przełomie XIX i XX w. wpłynęła na światowy układ sił</p> <p>– opisuje sytuację na Bałkanach na początku XX w.</p> <p>– przedstawia skutki wojen bałkańskich</p> <p>– omawia polityczne konsekwencje zamachu w Sarajewie</p> <p>– ocenia wpływ sytuacji na Bałkanach na wybuch konfliktu światowego</p>
Fronty Wielkiej Wojny	<ul style="list-style-type: none"> • Wybuch I wojny światowej • Nieudana wojna błyskawiczna • Wojna pozycyjna na froncie zachodnim • Front wschodni • Front bałkański i włoski 	<p>– stosuje pojęcia: <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>wojna manewrowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: bitwę nad Marną (IX 1914), bitwę pod Tannenbergiem (VIII 1914), wystąpienie Włoch z trójprzymierza (1915), bitwę pod Verdun (II–XII 1916), bitwę nad Sommą (VII–XI 1916)</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał plan wojny błyskawicznej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał tzw. efekt domina w przypadku wybuchu I wojny światowej</p> <p>– omawia okoliczności, w jakich załamał się nie-</p>	<p>– lokalizuje w czasie: bitwę o Gallipoli (1915–1916), bitwę pod Ypres (1915), bitwę pod Gorlicami (1915), przystąpienie Bułgarii do wojny po stronie państw centralnych (1915), przystąpienie Rumunii do wojny po stronie ententy (1916), przystąpienie Grecji do wojny po stronie ententy (1917)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które uczestniczyły w wojnie po stronie państw centralnych lub ententy</p> <p>– identyfikuje postacie: Ferdynanda Focha, Paula von Hindenburga, Alfreda von Schlieffena</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywały nowe rodzaje broni</p>

		<p>miecki plan wojny błyskawicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sposób prowadzenia wojny pozycyjnej - wymienia nowe rodzaje broni zastosowane na froncie zachodnim - wyjaśnia, na czym polegała wojna manewrowa 	<p>zastosowane na froncie zachodnim</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg działań wojennych na froncie zachodnim i wschodnim - wymienia kluczowe momenty w przebiegu działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1914-1916 - omawia zmiany w składzie trójprzymierza i trójporozumienia - omawia różnice między działaniami zbrojnymi na froncie wschodnim i zachodnim - opisuje działania wojenne na froncie bałkańskim i włoskim - ocenia, jakie skutki dla państw centralnych miało fiasko planu wojny błyskawicznej - ocenia skuteczność wojny pozycyjnej i manewrowej
<p>Rewolucje w Rosji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rewolucja lutowa • Okres dwuwładzy • Rewolucja październikowa • Wojna domowa • Rosja po rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>rewolucja lutowa, dwuwładza, rewolucja październikowa, bolszewicy, dyktatura proletariatu, Czeka</i> - lokalizuje w czasie: wybuch rewolucji lutowej (III 1917), powołanie Rządu Tymczasowego (III 1917), wybuch rewolucji październikowej (6/7 XI 1917), powołanie Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), podpisanie pokoju brzeskiego (3 III 1918), proklamowanie powstania ZSRS (1922) - identyfikuje postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina, Aleksandra Kiereńskiego, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego - wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej - charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji - omawia skutki rewolucji październikowej - wyjaśnia, jaką rolę odegrał Włodzimierz Lenin w czasie rewolucji rosyjskich - omawia proces budowania ZSRS - wyjaśnia, dlaczego Rosja po rewolucji stała się 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>mienszewicy, eserowcy, kadeci, tezy kwietniowe</i> - lokalizuje w czasie: abdykację Mikołaja II (III 1917), ogłoszenie tez kwietniowych (IV 1917), rozprawienie przez bolszewików Zgromadzenia Konstytucyjnego (I 1918), uchwalenie konstytucji rosyjskiej (VII 1918), egzekucję rodziny carskiej (VII 1918), wojnę domową (1919-1920) - identyfikuje postacie: Antona Denikina, Aleksandra Kołczaka, Piotra Wrangla - omawia i porównuje programy rosyjskich stronnictw politycznych - omawia sytuację militarną, polityczną i gospodarczą w Rosji do 1917 r. - wyjaśnia, dlaczego bolszewicy w okresie dwuwładzy cieszyli się rosnącym poparciem - opisuje przebieg rewolucji październikowej - wyjaśnia, co skłoniło Lenina do brutalnej rozprawy z carem i jego rodziną

		państwem totalitarnym	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny wojny domowej - wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu Armii Czerwonej w wojnie domowej - przedstawia metody, jakie stosowali bolszewicy w celu umocnienia swojej władzy - ocenia metody stosowane przez bolszewików w celu umocnienia swojej władzy - omawia wpływ rewolucji rosyjskich na układ sił w Europie podczas I wojny światowej
Klęska państw centralnych	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna na morzach • Przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny • Sytuacja państw centralnych pod koniec wojny • Klęska sojuszników Niemiec • Kapitulacja Niemiec • Skutki Wielkiej Wojny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>nieograniczona wojna podwodna</i> - lokalizuje w czasie: rozpoczęcie przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej (1915), przystąpienie USA do wojny (IV 1917), pokój brzeski (3 III 1918), rozejm w Compiègne i zakończenie I wojny światowej (11 XI 1918), rewolucję listopadową w Niemczech (XI 1918-IV 1919) - identyfikuje postacie: Wilhelma II, Thomasa Woodrowa Wilsona - wyjaśnia okoliczności i skutki zawarcia pokoju w Brześciu - wymienia najważniejsze skutki I wojny światowej dla Europy - omawia skutki polityczne, gospodarcze i społeczne Wielkiej Wojny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Mitteleuropa</i> - lokalizuje w czasie: bitwę jutlandzką (V-VI 1916), wysłanie depechy Zimmermanna (I 1917), II bitwę nad Marną (VIII 1918), kapitulację Austro-Węgier (3 XI 1918) - identyfikuje postać Ericha Ludendorffa - wyjaśnia, dlaczego Niemcy zdecydowały się na nieograniczoną wojnę podwodną - wyjaśnia, jakie skutki przyniosła nieograniczona wojna podwodna - omawia problemy, z jakimi zmagaly się państwa centralne po 1916 r. - przedstawia okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny - wyjaśnia, dlaczego państwa centralne poniosły klęskę w I wojnie światowej - omawia przebieg i skutki rewolucji listopadowej w Niemczech - ocenia polityczne, ekonomiczne i społeczne skutki I wojny światowej
Polacy na frontach Wielkiej Wojny	<ul style="list-style-type: none"> • Polacy u boku Austro-Węgier • Legiony Polskie • Formacje polskie u boku Rosji • Polacy w armiach 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy</i> - lokalizuje w czasie: sformowanie Legionów Polskich (VIII 1914), wymarsz Kompanii Kadrowej (VIII 1914), kryzys przysięgowy (VII 1917) - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Józefa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>bajończycy, Błękitna Armia</i> - lokalizuje w czasie: powstanie Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912), powstanie Centralnego Komitetu Narodowego (VII 1914), powstanie kompanii bajończyków (VIII 1914), powstanie Komitetu Narodowe-

	<p>zaborczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szlak bojowy Legionów Polskich • Wojsko polskie we Francji 	<p>fa Hallera, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności powstania Legionów Polskich – omawia skutki kryzysu przysięgowego – wyjaśnia, jakie były zasługi Józefa Piłsudskiego dla tworzenia polskich formacji wojskowych w czasie I wojny światowej – wymienia polskie formacje wojskowe walczące w I wojnie światowej 	<p>go Polskiego (XI 1914), powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej (X 1914), bitwę pod Limanową (XII 1914), sformowanie Błękitnej Armii (VI 1917), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy stoczone przez Legiony Polskie – identyfikuje postać Tadeusza Kasprzyckiego – omawia polityczne koncepcje niepodległościowe w Galicji i Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaką rolę miała odegrać I Kompania Kadrowa – omawia genezę Legionów Polskich – omawia szlak bojowy Legionów Polskich – wyjaśnia, w jakim celu powołano Polską Organizację Wojskową – omawia proces formowania wojska polskiego we Francji – ocenia, jakie znaczenie dla Polaków mogła mieć walka w wojnie toczonej przez zaborców – ocenia, czy polskie jednostki wojskowe walczące w czasie I wojny światowej spełniły pokładane w nich nadzieje
<p>Sprawa polska na arenie międzynarodowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawa polska w 1914 roku • Państwa centralne wobec sprawy polskiej • Sprawa polska w polityce ententy • Polacy na konferencji pokojowej w Paryżu 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Akt 5 listopada</i>, <i>mały traktat wersalski</i> – lokalizuje w czasie: wydanie Aktu 5 listopada (1916), powołanie Rady Regencyjnej (IX 1917), orędzie Thomasa Woodrowa Wilsona (8 I 1918), konferencję pokojową w Paryżu (I 1919– I 1920), traktat wersalski (28 VI 1919) – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia postanowienia Aktu 5 listopada – wyjaśnia, w jaki sposób władze niemieckie i 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: odezwę księcia Mikołaja (VIII 1914), odezwę Mikołaja II (XII 1916), powołanie Tymczasowej Rady Stanu (I 1917), powołanie rządu Jana Kucharzewskiego (XI 1917), deklarację państw ententy popierającą postanie niepodległej Polski (VI 1918) – przedstawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w momencie wybuchu wojny – wymienia dokumenty dotyczące sprawy polskiej wydawane przez państwa centralne i państwa ententy prawne – omawia przemiany, jakie zachodziły w stanowisku

		<p>austriackie realizowały obietnice zawarte w <i>Akcji 5 listopada</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego plan pokojowy prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona miał przełomowe znaczenie dla sprawy polskiej - przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski 	<p>Rosji wobec sprawy polskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia, jak zmieniało się stanowisko państw ententy wobec sprawy polskiej w czasie I wojny światowej - ocenia znaczenie Aktu 5 listopada dla narodu polskiego - ocenia rolę, jaką w propagowaniu sprawy polskiej w latach 1914–1919 odegrał Ignacy Jan Paderewski
IV. Świat po I wojnie światowej			
Świat po Wielkiej Wojnie	<ul style="list-style-type: none"> • Traktat wersalski • Rozpad Austro-Węgier • Traktaty z Bułgarią i Turcją • Liga Narodów • Mały traktat wersalski • Skutki I wojny światowej • Wielki Kryzys • <i>New Deal</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Liga Narodów, demilitaryzacja, mały traktat wersalski, hiperinflacja, „czarny czwartek”, Wielki Kryzys, New Deal, nacjonalizacja, interwencjonizm</i> - lokalizuje w czasie: traktat wersalski (28 VI 1919), traktat w Saint-Germain z Austrią (IX 1919), traktat w Neuilly z Bułgarią (XI 1919), powstanie Ligi Narodów (I 1920), traktat w Trianon z Węgrami (VI 1920), traktat w Sèvres z Turcją (VIII 1920), „czarny czwartek” (24 X 1929), Wielki Kryzys (1929–1933), wprowadzenie planu <i>New Deal</i> (1933) - lokalizuje w przestrzeni postanowienia traktatu wersalskiego - identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta - lokalizuje w przestrzeni nowe państwa, które powstały w Europie po 1918 r. - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego - wymienia postanowienia pokojów z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją - charakteryzuje gospodarcze i społeczne skutki I wojny światowej - wymienia zjawiska i procesy charakterystyczne dla Wielkiego Kryzysu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>bańka spekulacyjna, autarkia, etatyzm</i> - lokalizuje w czasie: epidemię grypy hiszpanki (1918–1920), traktat w Lozannie (VII 1923), dołączenie Niemiec do Ligi Narodów (1926), dołączenie ZSRS do Ligi Narodów (1934) - identyfikuje postać Mustafy Kemala Paszy - wyjaśnia, dlaczego doszło do przyjęcia tzw. małego traktatu wersalskiego - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku sułtanatu w Turcji - omawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej - wyjaśnia, z jakiego powodu po I wojnie światowej pojawiło się zjawisko hiperinflacji - przedstawia, w jaki sposób doszło do Wielkiego Kryzysu w USA i rozprzestrzenienia się go na cały świat - przedstawia, w jaki sposób państwa próbowały chronić swoją gospodarkę przed Wielkim Kryzysem - ocenia skutki wprowadzenia tzw. małego traktatu wersalskiego - ocenia rolę Ligi Narodów w okresie międzywojennym - ocenia rolę keynesizmu w wychodzeniu USA i

		<p>– przedstawia działania podjęte przez władze USA w ramach New Deal w celu wyjścia z kryzysu gospodarczego</p>	<p>państw europejskich z Wielkiego Kryzysu – ocenia skutki Wielkiego Kryzysu</p>
ZSRS – imperium komunistyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie ZSRS • Gospodarka ZSRS • Rządy Stalina • Kult jednostki • Międzynarodowa działalność Kominternu • Zbrodnie sowieckie przed II wojną światową • Rywalizacja i współpraca ZSRS i Niemiec 	<p>– stosuje pojęcia: <i>komunizm wojenny, Nowa Polityka Ekonomiczna, kult jednostki, kolektywizacja rolnictwa, industrializacja, łagier</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: funkcjonowanie NEP (1921–1928), traktat w Rapallo (IV 1922), utworzenie ZSRS (XII 1922), przejęcie władzy przez J. Stalina (1924), pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Lwa Trockiego</p> <p>– omawia okoliczności powstania ZSRS</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał komunizm wojenny i jakie niósł ze sobą skutki gospodarcze</p> <p>– omawia zasady Nowej Polityki Ekonomicznej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał kult jednostki w ZSRS</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono kult Stalina w ZSRS</p> <p>– opisuje relacje sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>kolektywizm, Gułag, kołchoz, sowchoz, Międzynarodówka Komunistyczna (Komintern), front ludowy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie Kominternu (1919), wielką czystkę (1936–1938), Wielki Głód na Ukrainie (1932–1933), akcję polską NKWD (1937–1938)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni regiony, w których znalazły się największe skupiska łagrów</p> <p>– wymienia i opisuje etapy przebudowy gospodarki ZSRS</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele gospodarcze przyświecały władzy sowieckiej po 1928 r.</p> <p>– omawia skutki kolektywizacji rolnictwa w ZSRS</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał i jak działał system łagrów w ZSRS</p> <p>– charakteryzuje sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina</p> <p>– przedstawia metody, jakimi Józef Stalin pozbywał się swoich przeciwników politycznych</p> <p>– przedstawia przykłady zbrodni sowieckich przed II wojną światową</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Józef Stalin zdecydował się na zbliżenie polityczne z III Rzeszą</p> <p>– ocenia politykę Józefa Stalina wobec przeciwników politycznych i własnego narodu</p> <p>– ocenia, jakie skutki przyniosło zrealizowanie w praktyce planu budowy państwa komunistycznego</p>
Rozwój faszyzmu w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny włoskiego faszyzmu • Powstanie nazizmu • Przejęcie władzy przez Hitlera 	<p>– stosuje pojęcia: <i>faszyzm, nazizm, Duce, Führer</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: marsz na Rzym (1922), początek rządów Benita Mussoliniego (1922), traktat w Locarno (1925), początek rządów Adolfa Hitlera (I 1933), „noc długich noży” (1934),</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>eugenika</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: Republikę Weimarską (1919–1933), powstanie Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921), pucz monachijski (1923), pakt laterański (1929), powstanie obozów koncentracyjnych</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rządy Hitlera • Początki zbrodni hitlerowskich • Społeczeństwo III Rzeszy • Kryzys demokracji w Europie 	<p>ustawy norymberskie (1935), „noc kryształową” (1938)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Josefa Goebbelsa – wymienia założenia doktryny faszystowskiej i nazizmu – wyjaśnia, jaką rolę odegrali Benito Mussolini i Adolf Hitler w budowaniu państwa totalitarnego we Włoszech i w Niemczech – omawia działania, jakie podjął Benito Mussolini w celu utworzenia państwa faszystowskiego we Włoszech – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Adolf Hitler przejął władzę w Niemczech – omawia proces tworzenia niemieckiego państwa nazistowskiego – omawia metody, które stosowali naziści w celu stworzenia posłusznego sobie społeczeństwa – wymienia działania nazistów, które miały prowadzić do eksterminacji Żydów w Niemczech 	<p>cyjnych w Niemczech (1933), podpalenie Reichstagu (II 1933), rozpoczęcie zbrojeń przez Niemcy (1935), remilitaryzację Nadrenii (1936)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia proces tworzenia się faszystowskiego państwa we Włoszech – charakteryzuje sytuację wewnętrzną i politykę zagraniczną Republiki Weimarskiej – przedstawia przyczyny narodzin nazizmu w Niemczech – wyjaśnia, dlaczego Adolf Hitler rozprawił się z przywódcami SA – wymienia grupy, które zostały wykluczone ze społeczeństwa niemieckiego i przedstawia stosowane wobec nich metody represji – wyjaśnia, z czego wynikał antysemityzm nazistowski i jakie miał konsekwencje – wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w latach 30. XX w. – wyjaśnia, dlaczego Europa w końcu lat 20. i na początku lat 30. XX w. przeżywała kryzys demokracji – porównuje założenia ideowe włoskiego faszystowskiego państwa i niemieckiego nazizmu – wymienia działania włoskich faszystów i niemieckich nazistów, które świadczą o totalitarnym charakterze stworzonych przez nich państw – ocenia, które założenia ideologii nazistowskiej mogły prowadzić do zbrodniczej działalności jej zwolenników
Przemiany społeczne w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratyzacja i emancypacja kobiet • Rozwój oświaty i nauki • Kultura masowa i mass media • Rozwój techniki 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>demokratyzacja, kultura masowa, społeczeństwo masowe, mass media, społeczeństwo konsumpcyjne, socrealizm, modernizm</i> – identyfikuje postacie: Alberta Einsteina, Alexandra Fleminga – omawia społeczne, polityczne i kulturowe skutki emancypacji kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>funkcjonalizm, Bauhaus</i> – lokalizuje w czasie wynalezienie penicyliny (1928) – identyfikuje postacie: Maxa Plancka, Nielsa Bohra, Le Corbusiera – wyjaśnia, dlaczego w okresie międzywojennym pogłębiło się zjawisko laicyzacji – charakteryzuje kierunki w rozwoju nauki i techniki

	<ul style="list-style-type: none"> • Architektura okresu międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i skutki powstania kultury masowej - wymienia cechy kultury masowej - wyjaśnia, na czym polegał socrealizm - omawia cechy charakterystyczne architektury okresu międzywojennego 	<p>w okresie międzywojennym</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje rozwój kultury masowej w państwach demokratycznych i totalitarnych - ocenia skutki społeczne demokratyzacji życia po I wojnie światowej - ocenia, które wynalazki upowszechnione w okresie międzywojennym najbardziej zmieniły życie ludzi
Świat na drodze ku nowej wojnie	<ul style="list-style-type: none"> • Podboje Włoch i Japonii • Militaryzacja Niemiec • Wojna domowa w Hiszpanii • Przyłączenie Austrii • Rozbiory Czechosłowacji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Anschluss, państwa Osi, Blitzkrieg, appeasement</i> - lokalizuje w czasie: ukształtowanie się osi Rzym-Berlin-Tokio (1936-1937), wojnę domową w Hiszpanii (VII 1936-III 1939), Anschluss Austrii (III 1938), układ monachijski (IX 1938), aneksję Czechosłowacji przez Niemcy (III 1939) - lokalizuje w przestrzeni zdobycze Niemiec po przejęciu władzy przez Adolfa Hitlera - identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Francisca Franco - wymienia działania Adolfa Hitlera zmierzające do uczynienia z Niemiec potęgi militarnej - wymienia etapy ekspansji terytorialnej nazistowskich Niemiec w latach 30. XX w. - omawia przyczyny i skutki Anschlussu Austrii - wymienia postanowienia konferencji monachijskiej - omawia losy Czechosłowacji po konferencji monachijskiej - wyjaśnia, na czym polegała polityka <i>appeasementu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>pakt antykominternowski</i> - lokalizuje w czasie: podbój Mandżurii przez Japonię (1931-1932), wystąpienie Niemiec z Ligi Narodów (1933), początek niemieckich zbrojeń (1935), napaść Włoch na Etiopię (X 1935-V 1936), remilitaryzację Nadrenii (1936), rzeź nankińską (1937/1938), zniszczenie Guerniki (1937), napaść Japonii na Chiny (1937), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), aneksję Kłajpedy przez Niemcy (III 1939) - identyfikuje postacie: Neville'a Chamberlaina, Edouarda Daladiera, Hajle Sellasjego, Josefa Tiso - omawia ekspansję terytorialną Japonii w Azji i jej skutki - przedstawia podboje Włoch w Afryce i Europie - charakteryzuje proces militaryzacji Niemiec - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zwołania międzynarodowej konferencji w Monachium - przedstawia proces budowania sojuszy polityczno-militarnych przez III Rzeszę - omawia przyczyny wojny domowej w Hiszpanii - wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny w Hiszpanii miało wsparcie niemieckie i włoskie udzielone gen. Francisco Franco - wyjaśnia, kto i dlaczego opowiedział się po stronie wojsk republikańskich w wojnie domowej w Hiszpanii

			<ul style="list-style-type: none"> – porównuje politykę podbojów Japonii, Włoch i III Rzeszy w okresie międzywojennym – ocenia postawę państw europejskich wobec wojny domowej w Hiszpanii – ocenia skutki stosowania polityki <i>appeasementu</i> wobec Adolfa Hitlera
V. II Rzeczpospolita			
Odrodzenie Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Pierwsze ośrodki polskiej władzy • Odzyskanie niepodległości • Ustrój nowego państwa • Trudne początki niepodległości 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: działalność Rady Regencyjnej (X 1917–XI 1918), przejście przez Józefa Piłsudskiego władzy wojskowej w Polsce (11 XI 1918), objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa (XI 1918), otwarcie obrad Sejmu Ustawodawczego (II 1920), uchwalenie małej konstytucji (II 1919) – lokalizuje w przestrzeni siedziby pierwszych ośrodków władzy na ziemiach polskich – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego – wymienia lokalne ośrodki polskiej władzy powstałe w 1918 r. – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada 1918 r. jest uważany za datę odzyskania przez Polskę niepodległości – omawia wydarzenia polityczne, które doprowadziły do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (XI 1918), rząd Jędrzeja Moraczewskiego (XI 1918–I 1919), wybory do Sejmu Ustawodawczego (I 1919), rząd Ignacego Jana Paderewskiego (I–XII 1919) – omawia kolejne etapy odradzania się państwa polskiego – przedstawia i ocenia reformy rządu Jędrzeja Moraczewskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla odrodzonego państwa polskiego miało objęcie urzędu premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego – omawia ustrój II Rzeczypospolitej wynikający z małej konstytucji – opisuje problemy, na jakie napotykała integracja ziem wchodzących w skład odrodzonego państwa – przedstawia zniszczenia wojenne na ziemiach polskich – ocenia rolę Józefa Piłsudskiego w procesie kształtowania się początków niepodległości
Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	<ul style="list-style-type: none"> • Jaka powinna być odrodzona Polska? • Powstanie wielkopolskie • Powrót Pomorza do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, <i>plebiscyt</i> – lokalizuje w czasie: powstanie wielkopolskie (27 XII 1918–16 II 1919), I powstanie śląskie (VIII 1919), plebiscyt na Warmii, Mazurach i Połusiu (VII 1920), II powstanie śląskie (VIII 1920), 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>konwencja górnośląska</i> – lokalizuje w czasie: przybycie Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), podział Śląska Cieszyńskiego (VII 1919), zaślubiny Polski z morzem (II 1920), podział Górnego Śląska (X 1921) – lokalizuje w przestrzeni: miejsce symbolicznych

	<ul style="list-style-type: none"> • I powstanie śląskie • II powstanie śląskie • Plebiscyt i III powstanie śląskie • Spór o Śląsk Cieszyński • Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu 	<p>plebiscyt na Górnym Śląsku (III 1921), III powstanie śląskie (V–VII 1921)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w przestrzeni: zasięg powstania wielkopolskiego, obszary plebiscytowe, skutki plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Hallera, Wojciecha Korfantego – omawia założenia koncepcji inkorporacyjnej i federacyjnej – wymienia tereny, który były przedmiotem sporu między Rzeczpospolitą a Niemcami po I wojnie światowej – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – przedstawia znaczenie powrotu Pomorza do Polski – omawia przyczyny i skutki powstań śląskich – omawia wyniki plebiscytów na Górnym Śląsku oraz na Warmii, Mazurach i Powiślu 	<p>zaślubin Polski z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, zasięg powstań śląskich</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Józefa Dowbora-Muśnickiego – porównuje i ocenia koncepcje polityczne dotyczące kształtu odrodzonej Rzeczypospolitej – przedstawia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego – wyjaśnia, w jaki sposób rozstrzygnięto polsko-niemiecki spór o Pomorze – przedstawia międzynarodowe decyzje, jakie zapadły w kwestii podziału Górnego Śląska po III powstaniu śląskim – omawia przyczyny i skutki sporu polsko-czeskiego o Śląsk Cieszyński – ocenia, czy podział Górnego Śląska po III powstaniu śląskim był korzystny dla Polski – omawia problemy, które mogły wynikać z podziału Górnego Śląska oraz zapisów traktatu wersalskiego dotyczących Pomorza
<p>Walki o granicę wschodnią</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konflikt polsko-ukraiński • Początek konfliktu z bolszewikami • Ofensywa bolszewików • Bitwa Warszawska • Pokój ryski • Sprawa Wileńszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Orleńta Lwowskie</i>, <i>cud nad Wisłą</i> – lokalizuje w czasie: wojnę polsko-ukraińską (XI 1918–VII 1919), wojnę polsko-bolszewicką (II 1919 – 18 III 1921), operację niemeńską (IX 1920), utworzenie Litwy Środkowej (X 1920), pokój ryski (18 III 1921) – lokalizuje w czasie i przestrzeni Bitwę Warszawską (13–15 VIII 1920) – lokalizuje w przestrzeni: granicę określoną w pokoju ryskim, terytorium Litwy Środkowej – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Michała Tuchaczewskiego, Lucjana Żeligowskiego – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – wyjaśnia, co zdecydowało o sukcesie Polaków w 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>linia Curzona</i> – lokalizuje w czasie: zawarcie traktatu brzeskiego z URL (II 1918), zawarcie sojuszu II RP z URL (IV 1920), utworzenie Rady Obrony Państwa (VII 1920), przyłączenie Litwy Środkowej do Polski (1922) – lokalizuje w czasie i przestrzeni zajęcie Kijowa przez wojska polskie i ukraińskie (V 1920) – lokalizuje w przestrzeni: linię Curzona, bitwę pod Komarowem (VIII 1920) – identyfikuje postacie: Symona Petlury, Władysława Grabskiego, Siemiona Budionnego, Tadeusza Rozwadowskiego – przedstawia proces tworzenia się państwowości ukraińskiej w Galicji Wschodniej

		<p>Bitwie Warszawskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano cudem nad Wisłą - wymienia postanowienia pokoju ryskiego - wyjaśnia, w jaki sposób rozwiązano polsko-litewski spór o Wilno 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zawarcia sojuszu polsko-ukraińskiego - omawia walki Polaków o Lwów, Galicję Wschodnią i Wołyń w latach 1918–1919 - wyjaśnia, jakie skutki polityczne i militarne miała ofensywa bolszewików w 1920 r. - wyjaśnia, na czym polegał polski plan obrony Warszawy przed wojskami bolszewickimi - omawia etapy Bitwy Warszawskiej - porównuje siły obu armii biorących udział w Bitwie Warszawskiej - ocenia polityczne i militarne znaczenie Bitwy Warszawskiej - ocenia sposób rozwiązania polsko-litewskiego sporu o Wilno
<p>Rządy parlamentarne i sanacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konstytucja marcowa • Elekcja i śmierć prezydenta Narutowicza • Rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej • Geneza przewrotu majowego • Przewrót majowy • Scena polityczna II Rzeczypospolitej • Nowela sierpniowa • Rządy sanacyjne • Represje wobec opozycji • Konstytucja kwietniowa • Obóz sanacyjny po śmierci Piłsudskiego • Polski autorytaryzm 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>partyjniactwo, sanacja, autorytaryzm</i> - lokalizuje w czasie: uchwalenie konstytucji marcowej (17 III 1921), zabójstwo prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922), przewrót majowy (12–15 V 1926), prezydenturę Ignacego Mościckiego (VI 1926–IX 1939), uchwalenie noweli sierpniowej (1926), konstytucję kwietniową (24 IV 1935), śmierć Józefa Piłsudskiego (12 V 1935) - identyfikuje postacie: Gabriela Narutowicza, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego Wincentego Witosa, Romana Dmowskiego, Józefa Becka, Edwarda Rydza-Śmigłego - omawia ustrój II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej - przedstawia zakres praw i wolności obywatelskich określonych w konstytucji marcowej 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie: wybory do Sejmu I kadencji (XI 1922), powołanie rządu Chjeno-Piasta (V 1926), powstanie BBWR (1928), Kongres Obrony Prawa i Wolności Ludu (VI 1930), wybory brzeskie (XI 1930), proces brzeski (1931–1932), założenie obozu w Berezie Kartuskiej (1934), powstanie ONR (1934), powstanie Frontu Morges (1936), powstanie OZN (1937) - identyfikuje postacie: Władysława Grabskiego, Macieja Rataja, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfanteo, Walerego Sławka - charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej - omawia przejawy kryzysu politycznego w Polsce w połowie lat 20. XX w. - omawia przebieg przewrotu majowego - wymienia ugrupowania opozycyjne wobec rządów sanacji - wyjaśnia, w jaki sposób sanacja rozprawiła się z

		<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej - wymienia skutki polityczne przewrotu majowego - wyjaśnia, jakie zmiany ustrojowe wprowadziła konstytucja kwietniowa - wyjaśnia, na czym polegała dekompozycja obozu sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego - omawia cechy ustroju autorytarnego w Polsce 	<p>opozycją polityczną</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę miał odgrywać BBWR w polskim życiu politycznym - porównuje pozycję i uprawnienia prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej - ocenia rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej - ocenia decyzję Józefa Piłsudskiego o dokonaniu przewrotu politycznego w Polsce - ocenia politykę rządów sanacji wobec opozycji
<p>Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo II Rzeczypospolitej • Mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej • Problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej • Reformy Grabskiego • Budowa portu w Gdyni • Inwestycje przemysłowe w latach 30. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Polska A i B</i>, <i>wojna celna</i> - lokalizuje w czasie: rozpoczęcie budowy portu w Gdyni (1921), wprowadzenie reformy walutowej (1924), wojnę celną (1925-1934), budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936-1939) - lokalizuje w przestrzeni: główne okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej, Centralny Okręg Przemysłowy, podział na Polskę A i B - identyfikuje postacie: Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego - wymienia mniejszości narodowe i wyznaniowe w społeczeństwie II Rzeczypospolitej - omawia strukturę etniczną i wyznaniową społeczeństwa II Rzeczypospolitej - wymienia najważniejsze problemy gospodarcze, przed którymi stanęła II Rzeczpospolita - wyjaśnia, dlaczego Gdynia była nazywana „polskim oknem na świat” - przedstawia problem reformy rolnej w II Rzeczypospolitej - wyjaśnia, na czym polegała i jakie miała skutki wojna celna z Niemcami - wymienia przykłady inwestycji zrealizowanych w ramach COP 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>etatyzm</i> - lokalizuje w czasie czteroletni program gospodarczy (1936-1940) - lokalizuje w przestrzeni województwa, w których dominowali przedstawiciele mniejszości narodowych - charakteryzuje mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą - omawia sytuację prawną mniejszości narodowych w Polsce - przedstawia realizację reform gospodarczych przez rząd Władysława Grabskiego - przedstawia okoliczności budowy portu w Gdyni - wyjaśnia, jaką rolę miał odegrać COP w rozwoju gospodarczym Polski - wymienia cechy charakterystyczne Wielkiego Kryzysu w Polsce - przedstawia zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki - ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych - ocenia skuteczność reform gospodarczych podejmowanych w II Rzeczypospolitej

<p>Kultura i nauka w II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki oświaty w II Rzeczypospolitej • Reformy szkolnictwa • Nauka polska • Literatura, teatr i muzyka • Kino i radio w międzywojennej Polsce • Sztuka i architektura w II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: reformę edukacji Stanisława Grabskiego (1924), reformę edukacji Janusza Jędrzejewicza (1932) – identyfikuje postacie: Janusza Jędrzejewicza, Władysława Reymonta, Stanisława Grabskiego, Stefana Banacha, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza, Stanisława Ignacego Witkiewicza – Witkacego, Juliana Tuwima – wymienia reformy szkolnictwa przeprowadzone w II Rzeczypospolitej – wymienia dziedziny naukowe, w których polscy uczeni zyskali uznanie w latach 20. i 30. – przedstawia osiągnięcia polskiej literatury – omawia osiągnięcia nauki polskiej w okresie międzywojennym – przedstawia najważniejszych twórców polskiej literatury w okresie międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla dla Władysława Reymonta (1924) – identyfikuje postacie: Ludwika Hirszfelda, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Karola Szymanowskiego, Poli Negri, Hugona Steinhausa, Stanisława Wigury, Władysława Tatarkiewicza – omawia problemy polskiej oświaty w początkach niepodległości – wymienia nurty, jakie dominowały w polskim malarstwie dwudziestolecia międzywojennego – charakteryzuje sztukę i architekturę w II Rzeczypospolitej – omawia rozwój teatru i muzyki w okresie międzywojennym – przedstawia rozwój kina i radia w międzywojennej Polsce – ocenia dorobek kulturalny i naukowy II Rzeczypospolitej
<p>Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polska na arenie międzynarodowej • Polityka międzynarodowa w okresie sanacji • Przyłączenie Zaolzia • Niemieckie żądania wobec Polski • Zacieśnienie współpracy z Wielką Brytanią i Francją • Pakt Ribbentrop–Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>polityka równej odległości (równowagi)</i> – lokalizuje w czasie: układy sojusznicze z Francją i Rumunią (1921), układ o nieagresji między Polską i ZSRS (1932), układ o niestosowaniu przemocy między Polską a Niemcami (1934), przyłączenie Zaolzia do Polski (X 1938), polsko-brytyjski układ sojuszniczy (25 VIII 1939), pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – lokalizuje w przestrzeni Zaolzie – identyfikuje postacie: Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – wyjaśnia, jaką rolę w polskiej polityce zagranicznej miał odgrywać sojusz z Francją i Rumunią – wyjaśnia, na czym polegała polityka równej odległości – omawia sposób realizacji polityki równej odle- 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Międzymorze, polityka prometejska</i> – lokalizuje w czasie: traktat w Locarno (1925), przedstawienie niemieckich roszczeń wobec Polski (X 1938), udzielenie gwarancji Polsce przez Wielką Brytanię (III 1939), wypowiedzenie deklaracji o niestosowaniu przemocy przez III Rzeszę (IV 1939) – charakteryzuje położenie międzynarodowe II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. – wyjaśnia, jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miał traktat w Locarno – przedstawia, na czym miały polegać idea Międzymorza i polityka prometejska – wyjaśnia, dlaczego idea Międzymorza i polityka prometejska poniosły fiasko – omawia proces zacieśniania współpracy Polski z Wielką Brytanią i Francją w przededniu wybuchu II wojny światowej

		<p>głości</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności przyłączenia Zaolzia do Polski - wymienia żądania wobec Polski wysuwane przez III Rzeszę w 1938 r. - przedstawia postawę polskich władz wobec żądań III Rzeszy - wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia skutki polskiej polityki zagranicznej prowadzonej w okresie sanacji - ocenia międzynarodową pozycję Polski w okresie międzywojennym - ocenia postawę władz polskich wobec żądań wysuwanych przez III Rzeszę w 1938 r.
VI. II wojna światowa			
Kampania polska	<ul style="list-style-type: none"> • W przededniu wojny • Niemiecka napaść na Polskę • Przeciwno Blitzkriegowi • Napaść sowiecka na Polskę • Ostatnie punkty oporu • Pierwsze zbrodnie hitlerowskie w Polsce • Ocena wojny obronnej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Blitzkrieg</i>, <i>bitwa graniczna</i>, <i>dziwna wojna</i> - lokalizuje w czasie: atak III Rzeszy na Polskę (1 IX 1939), tzw. bitwę graniczną (1-3 IX 1939), napaść wojsk sowieckich na Polskę (17 IX 1939) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wizną (8-10 IX 1939), bitwę nad Bzurą (9-18 IX 1939), bitwę pod Kockiem (6 X 1939) - identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Władysława Raginisa, Edwarda Rydza-Śmigłego, Tadeusza Kutrzeby, Stefana Starzyńskiego - wymienia etapy kampanii wrześniowej - charakteryzuje etapy kampanii wrześniowej - wymienia kluczowe wydarzenia kampanii wrześniowej (np. obrona Westerplatte, bitwa pod Wizną, bitwa nad Bzurą, wkroczenie wojsk sowieckich) - wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w Polsce - przedstawia zbrodnie wojsk niemieckich i sowieckich wobec polskich jeńców i ludności cywilnej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>provokacja gliwicka</i>, <i>przedmoście rumuńskie</i>, <i>Einsatzgruppen</i> - lokalizuje w czasie: prowokację gliwicką (31 VIII 1939), defiladę niemiecko-sowiecką w Brześciu (22 IX 1939), upadek Warszawy (28 IX 1939), kapitulację Helu (2 X 1939) - lokalizuje w przestrzeni kierunki natarcia wojsk niemieckich na Polskę - identyfikuje postacie: Franciszka Kleeberga, Franciszka Dąbrowskiego, Władysława Langnera, Juliusza Rómmla, Józefa Unruga - przedstawia działania dywersyjne przeprowadzone przez Niemców przed wybuchem wojny - porównuje potencjał militarny stron konfliktu - wyjaśnia, jakie znaczenie w planach strategicznych Polski miało tzw. przedmoście rumuńskie - opisuje okoliczności agresji ZSRS na Polskę - omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej - wyjaśnia przyczyny przegranej Polski w wojnie we wrześniu 1939 r. - ocenia przygotowania Polski do konfliktu z Niemcami i ZSRS

			<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Wielkiej Brytanii i Francji wobec wojny obronnej Polski - ocenia postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej
Hitler i Stalin dzielą Europę	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca ZSRS i III Rzeszy • Sowieckie podboje • Podbój Danii i Norwegii przez Niemcy • Podbój Belgii, Holandii i Francji • Przeciwno Wielkiej Brytanii • Wojna na Bałkanach 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>pakt Ribbentrop-Mołotow</i>, „wojna zimowa”, <i>alianci</i>, <i>kolaboracja</i>, <i>bitwa o Anglię</i> - lokalizuje w czasie: pakt Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939), niemiecko-sowiecki trakt o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), wojnę zimową (XI 1939-III 1940), atak III Rzeszy na Danię i Norwegię (9 IV 1940), rozpoczęcie ofensywy niemieckiej na Zachodzie (10 V 1940), bitwę o Anglię (VII-X 1940), atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941) - lokalizuje w przestrzeni: zmiany w podziale ziem polskich między III Rzeszą i ZSRS w 1939 r., kraje podbite przez III Rzeszę w 1940 r. - identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Charles'a de Gaulle'a, Winstona Churchilla - charakteryzuje cele polityki Adolfa Hitlera i Józefa Stalina w Europie - omawia przebieg ekspansji III Rzeszy na Europę Zachodnią - omawia przyczyny i skutki ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie - przedstawia skutki ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej - opisuje przebieg i skutki bitwy o Anglię - wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Państwo Francuskie (Państwo Vichy)</i>, <i>Komitet Wolnej Francji</i>, <i>ustasze</i>, <i>czetnicy</i> - lokalizuje w czasie: aneksję Litwy, Łotwy i Estonii przez ZSRS (VI 1940), zajęcie Paryża przez Niemcy (14 VI 1940), zawieszenie broni w Compiègne (22 VI 1940), aneksję Besarabii i północnej Bukowiny przez ZSRS (VIII 1940), uchwalenie Lend-Lease Act (III 1941) - lokalizuje w przestrzeni obszary zajęte przez ZSRS w latach 1939-1941 - identyfikuje postacie: Carla Gustava Mannerheima, Vidkuna Quislinga, Philippa Pétaina, Josipa Broza-Tito - wskazuje na mapie kraje, które przystąpiły do sojuszu z państwami Osi - omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny sowiecko-fińskiej - charakteryzuje przebieg ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Wielka Brytania w wojnie z III Rzeszą po 1940 r. - wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu brytyjskich sił powietrznych w bitwie o Anglię - porównuje postawy władz krajów zachodnioeuropejskich w obliczu niemieckiej agresji w 1940 r. - charakteryzuje przebieg i skutki walk na Bałkanach - ocenia znaczenie dla dalszych losów wojny bitwy o Anglię oraz zaangażowania państw Osi w konflikt na Bałkanach

<p>Wojna na froncie wschodnim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Napaść Niemiec na ZSRS • Bitwa pod Moskwą • Niemcy i podbita ludność • Wspólnie przeciw Hitlerowi • Bitwa o Stalingrad • Blokada Leningradu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>koalicja antyhitlerowska, operacja Barbarossa, Lebensraum, Lend-Lease Act</i> - lokalizuje w czasie atak Niemiec na ZSRS (22 VI 1941) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: oblężenie Leningradu (IX 1941-I 1944), bitwę o Moskwę (XII 1941), bitwę pod Stalingradem (VIII 1942-II 1943) - identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Gieorgija Żukowa - omawia przyczyny napaści Niemiec na ZSRS - wskazuje przełomowe wydarzenia w przebiegu wojny sowiecko-niemieckiej - wyjaśnia, jakie znaczenie polityczne i militarne miały klęski wojsk niemieckich w bitwach pod Moskwą i Stalingradem - przedstawia politykę okupacyjnych władz niemieckich na zajętych terenach ZSRS - wyjaśnia, jak zachowały się Wielka Brytania i USA wobec ataku III Rzeszy na ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Wielka Wojna Ojczyźniana, „droga życia”</i> - lokalizuje w czasie: uchwalenie Lend-Lease Act (III 1941), traktat o współdziałaniu Wielkiej Brytanii i ZSRS przeciw III Rzeszy (VII 1941) - lokalizuje w przestrzeni tereny zajęte przez wojska niemieckie w wyniku operacji „Barbarossa” - identyfikuje postacie: Friedricha von Paulusa, Stepana Bandery - charakteryzuje strategiczne cele III Rzeszy w kolejnych etapach wojny z ZSRS - wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów wojny miało ogłoszenie przez Józefa Stalina wielkiej wojny ojczyźnianej - opisuje przebieg bitew pod Moskwą i Stalingradem - charakteryzuje przebieg wojny sowiecko-niemieckiej - wyjaśnia, dlaczego wśród narodów zamieszkujących ZSRS znalazły się grupy kolaborujące z III Rzeszą - ocenia znaczenie wojny niemiecko-sowieckiej dla losów II wojny światowej
<p>Polityka Niemiec w okupowanej Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja ludności w okupowanych krajach • Kolaboracja z niemieckim okupantem • Ruch oporu i partyzantka w krajach europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>przestrzeń życiowa, Generalny Plan Wschodni, kolaboracja, podludzie, ruch oporu</i> - lokalizuje w przestrzeni kraje, w których działały organizacje kolaboranckie - identyfikuje postać Philippe’a Pétaina - omawia okupacyjną politykę III Rzeszy w krajach Europy Zachodniej i Wschodniej - wyjaśnia, na czym miał polegać Generalny Plan Wschodni - wyjaśnia, na czym polegała niemiecka polityka rasowa - wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Résistance</i> - identyfikuje postać Josipa Broza-Tito - porównuje politykę III Rzeszy wobec ludności terenów okupowanych w Europie Zachodniej i Wschodniej - omawia rolę partyzantki w walce z okupantem w wybranych krajach Europy - wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy wykorzystywali animozje pomiędzy podbitymi narodami - omawia stosunek ludności okupowanych państw do kolaborantów - ocenia sytuację w okupowanych przez III Rzeszę krajach Europy Zachodniej i Wschodniej oraz jej

		się ruch oporu	wpływ na walkę z okupantem
Holokaust	<ul style="list-style-type: none"> • Separacja ludności żydowskiej • W stronę zagłady • Zagłada Żydów • Powstanie w getcie • Postawy wobec Holokaustu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>zagłada, getto, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, dyskryminacja, stygmatyzacja, eksterminacja, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, szmalcownik, Rada Pomocy Żydom „Żegota”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konferencję w Wannsee (I 1942), powstanie w getcie warszawskim (19 IV 1943–16 V 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana, Janusza Korczaka, Ireny Senderowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego</p> <p>– wymienia etapy polityki hitlerowskiej wobec Żydów (od dyskryminacji do zagłady)</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy zrealizowali plan „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”</p> <p>– wymienia przykłady polityki nazistów wobec Żydów</p> <p>– wymienia przykłady miejsc masowej eksterminacji ludności żydowskiej</p> <p>– wymienia przykłady obozów zagłady i obozów koncentracyjnych</p> <p>– przedstawia sposób organizacji i cel działania sieci obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady, wyjaśnia różnice pomiędzy nimi</p> <p>– omawia skutki powstania w getcie warszawskim</p> <p>– opisuje postawy ludności Europy wobec Holokaustu</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>pogrom, Żydowska Organizacja Bojowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: obowiązek noszenia opasek z gwiazdą Dawida (XII 1939), wprowadzenie kary śmierci dla Żydów próbujących opuścić getto (X 1940)</p> <p>– identyfikuje postacie: Reinharda Heydricha, Adolfa Eichmanna, Matyldy Getter, Jana Karskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Wandy Krahelskiej</p> <p>– opisuje metody realizacji polityki hitlerowskiej wobec Żydów (od dyskryminacji do zagłady)</p> <p>– przedstawia skalę eksterminacji ludności żydowskiej</p> <p>– przedstawia struktury konspiracyjne w getcie warszawskim i omawia ich działalność</p> <p>– porównuje postawy wobec Holokaustu w Europie Zachodniej i Wschodniej</p> <p>– przedstawia formy pomocy Żydom niesione przez ludność krajów okupowanych</p> <p>– przedstawia postawę Kościoła wobec Holokaustu</p> <p>– wyjaśnia, czym różniła się sytuacja osób gotowych ratować Żydów w Europie Zachodniej od sytuacji ludzi podejmujących się tego wyzwania w Polsce i innych krajach Europy Wschodniej</p> <p>– ocenia, jak Holokaust wpływał na postawy wśród ludności terenów okupowanych przez Niemcy</p>
Wojna poza Europą	<ul style="list-style-type: none"> • Początek walk w Afryce • Zakończenie walk w 	<p>– stosuje pojęcia: <i>bitwa o Atlantyk, wilcze stada, U-Boot, konwój</i></p>	<p>– lokalizuje w czasie: niemiecką blokadę Wysp Brytyjskich (1940), atak wojsk włoskich na Somali Bry-</p>

	<p>Afryce</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wojna na Atlantyku • Atak na Pearl Harbor • Ofensywa japońska w Azji • Wojna na Pacyfiku 	<p>– lokalizuje w czasie: podpisanie tzw. paktu trzech (1940), walki w Afryce (VI 1940–V 1943), atak Japonii na USA (7 XII 1941)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Tobrukiem (IV–XI 1941), bitwę o Midway (VI 1942), bitwę pod El-Alamejn (VII–XI 1942), bitwę o Guadalcanal (VIII 1942–II 1943), operację „Torch” (XI 1942)</p> <p>– identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta, Erwina Rommla, Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu działań wojennych miały bitwy pod El-Alamejn i Midway</p> <p>– omawia przebieg działań zbrojnych w Afryce Północnej w latach 1941–1943</p> <p>– opisuje przebieg i skutki wojny na Atlantyku</p> <p>– przedstawia okoliczności ataku Japonii na USA</p> <p>– przedstawia konsekwencje japońskiego ataku na Pearl Harbour</p>	<p>tyjskie, (VIII 1940), pakt o nieagresji między Japonią i ZSRS (IV 1941), kapitulacja wojsk włoskich w Etiopii (XI 1941), kapitulację wojsk niemiecko-włoskich w Afryce (V 1943)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: zajęcie północnej Libii przez wojska brytyjskie (I 1941), zajęcie przez Japończyków Indochin francuskich (VII 1941) oraz Birmy, Malajów, Holenderskich Indii Wschodnich i Filipin (1942), bitwę na Morzu Koralowym (V 1942)</p> <p>– identyfikuje postać Isoroku Yamamoto</p> <p>– omawia polityczne i militarne następstwa zawarcia paktu trzech</p> <p>– charakteryzuje taktykę stosowaną przez III Rzeszę i Wielką Brytanię w czasie wojny o Atlantyk</p> <p>– wyjaśnia, co przyczyniło się do zwycięstwa aliantów w bitwie o Atlantyk</p> <p>– omawia przebieg walk między Włochami i Brytyjczykami w północnej Afryce</p> <p>– przedstawia zasięg ekspansji i politykę japońską w Azji</p> <p>– przedstawia specyfikę wojny na Pacyfiku i wymienia przełomowe starcia zbrojne na tym obszarze podczas II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie podczas walk na Pacyfiku miały lotniskowce</p> <p>– ocenia wpływ przystąpienia USA do wojny na jej przebieg</p>
Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Wielkiej Koalicji • Bitwa na Łuku Kurskim • Desant na Sycylię i Włochy • Konferencje Wielkiej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Karta atlantycka</i>, <i>Wielka Trójka</i>, <i>Wielka Koalicja</i>, <i>operacja „Overlord”</i>, <i>D-Day</i>, <i>operacja „MarketGarden”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie Karty atlantycznej (14 VIII 1941), konferencję w Teheranie (XI/XII 1943)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: lądowanie</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Włoska Republika Socjalna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konferencję w Casablance (I 1943), bitwę pod Prochorówką (VII 1943), zawieszenie broni między Włochami i aliantami (IX 1943), wypowiedzenie wojny Niemcom przez Włochy (X 1943), powstanie w Paryżu (VIII 1944)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Falaise</p>

	<p>Trójki</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lądowanie w Normandii i otwarcie drugiego frontu • Ostatnie ofensywy na froncie zachodnim 	<p>aliantów na Sycylii (10 VII 1943), bitwę na Łuku Kurskim (VII–VIII 1943), lądowanie aliantów w Normandii (6 VI 1944), bitwę o Monte Casino (V 1944), operację „Market Garden” (IX 1944)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa Stalina, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Dwighta Eisenhowera, Charles’a de Gaulle’a – przedstawia okoliczności podpisania Karty atlantyckiej i jej postanowienia – omawia proces powstawania koalicji antyhitlerowskiej – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w 1943 r. – opisuje cele i skutki lądowania aliantów w Normandii – przedstawia strategiczne znaczenie bitwy na Łuku Kurskim oraz powstania drugiego frontu w Normandii 	<p>(VII 1944), kontrofensywę niemiecką w Ardenach (XII 1944)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w przestrzeni obszary zajęte przez aliantów w 1944 r. – identyfikuje postać Pietra Badoglio – określa cele polityczne i strategiczne wielkich mocarstw w końcowej fazie II wojny światowej – omawia postanowienia konferencji w Casablance – opisuje przebieg walk we Włoszech i w Europie Zachodniej w 1944 r. – przedstawia skutki polityczne i militarne utworzenia frontu na Sycylii i we Włoszech – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu działań wojennych miały wojska pancerne – ocenia politykę aliantów wobec krajów Europy Środkowo-Wschodniej w świetle postanowień konferencji Wielkiej Trójki
<p>Koniec II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyzwolenie Europy Środkowo-Wschodniej • Konferencja w Jałcie • Zajęcie Niemiec i Austrii • Konferencja w Poczdamie • Zakończenie walk na Pacyfiku 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>porządek jałtański</i>, <i>operacja berlińska</i>, <i>taktyka „żabich skoków”</i> – lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945), operację berlińską (16 IV–2 V 1945), podpisanie przez Niemcy kapitulacji w Reims (7 V 1945), podpisanie przez Niemcy kapitulacji w Berlinie (8 V 1945), konferencję w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945), zrzućenia bomby atomowej na Hiroszimę (6 VIII 1945) i Nagasaki (9 VIII 1945), kapitulację Japonii (2 IX 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana, Gieorgija Żukowa, Wilhelma Keitela, Douglasa MacArthura 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Volkssturm</i>, <i>kamikadze</i>, <i>projekt „Manhattan”</i> – lokalizuje w czasie: operację Bagration (VI–VIII 1944), sforsowanie Wału Pomorskiego (II 1945), sforsowanie Renu przez wojska aliantów (III 1945), spotkanie w Torgau (IV 1945), śmierć Adolfa Hitlera (30 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę o Iwo Jimę (III 1945), zajęcie Okinawy (IV 1945) – lokalizuje w przestrzeni postępy wojsk sowieckich w 1944 r. – lokalizuje w przestrzeni kierunki ofensywy Armii Czerwonej i kierunki ataków aliantów – identyfikuje postacie: George’a Pattona, Hirohito,

		<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1944-1945 - omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie - przedstawia znaczenie konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie oraz Poczdamie - wskazuje wydarzenia, które zdecydowały o klęsce Niemiec i Japonii w II wojnie światowej - przedstawia skutki wynalezienia oraz pierwszego użycia broni atomowej 	<p>Roberta Oppenheimera</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia strategiczne znaczenie operacji „Bagration” - opisuje okoliczności kapitulacji Niemiec - przedstawia przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie w 1945 r. - charakteryzuje strategię i nowe metody walki zastosowane przez strony konfliktu na Dalekim Wschodzie - przedstawia okoliczności kapitulacji Japonii <ul style="list-style-type: none"> - ocenia decyzję o zrzuconiu bomby atomowej - ocenia politykę aliantów wobec krajów Europy Środkowo-Wschodniej w świetle postanowień konferencji Wielkiej Trójki
VII. Polacy podczas II wojny światowej			
Polska pod okupacją	<ul style="list-style-type: none"> • Podział ziem polskich • Polityka III Rzeszy wobec Polaków • Niemieckie zbrodnie w Polsce • Polityka ZSRS wobec Polaków • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Wobec sowieckiej okupacji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Generalne Gubernatorstwo, kolaboracja, łapanka, deportacja, obóz koncentracyjny, obóz zagłady, volkslista, kontyngent, „gadzinówka”, Akcja Inteligencja, Akcja Specjalna „Kra-ków”, Akcja AB, paszportyzacja</i> - lokalizuje w czasie: sowiecko-niemieckitraktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), Akcję Inteligencja (1939-1940), Akcję Specjalną Kraków (XI 1939), Akcję AB (1940), zbrodnię katyńską (IV-V 1940) - lokalizuje w przestrzeni: podział ziem polskich pod okupacją w 1939 r. i zmiany terytorialne po 1941 r., miejsca masowych egzekucji i pochówku polskich oficerów w 1940 r. - identyfikuje postać Hansa Franka - omawia podział ziem polskich okupowanych przez ZSRS i III Rzeszę oraz zmiany wprowadzone po 1941 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>listy proskrypcyjne, granatowa policja, sowietyzacja</i> - lokalizuje w przestrzeni kierunki deportacji ludności polskiej w głąb ZSRS - identyfikuje postać Wandy Wasilewskiej - charakteryzuje sytuację Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy miało wprowadzenie niemieckiej listy narodowościowej - określa, jakie miały być zasady hitlerowskiej polityki okupacyjnej wobec Polaków w Generalnym Gubernatorstwie i jakich sfer życia miały dotyczyć - omawia warunki życia Polaków w Generalnym Gubernatorstwie - przedstawia politykę okupacyjnych władz niemieckich wobec inteligencji polskiej - porównuje okupację niemiecką w Polsce i innych

		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sposoby represji stosowane przez okupanta niemieckiego i sowieckiego - wskazuje grupy społeczne najbardziej narażone na prześladowania niemieckie i sowieckie - omawia metody eksterminacji stosowane przez niemieckie okupacyjne władze - podaje przykłady zbrodni niemieckich dokonanych na ludności polskiej - opisuje, w jaki sposób Niemcy pozbywali się ludności polskiej z terenów włączonych do Rzeszy - przedstawia politykę okupacyjnych władz sowieckich wobec Polaków na Kresach Wschodnich - omawia znaczenie zbrodni katyńskiej 	<p>krajach europejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegał proces sowietyzacji - opisuje deportacje polskiej ludności z Kresów Wschodnich i warunki życia na zesłaniu - opisuje politykę władz sowieckich wobec polskich jeńców wojennych - charakteryzuje represje gospodarcze okupacyjnych władz sowieckich - omawia postawy Polaków wobec sowieckiej okupacji - ocenia postawy Polaków, którzy wpisywali się na volkslistę
<p>Polskie władze na uchodźstwie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polski rząd na uchodźstwie • Polskie siły zbrojne na Zachodzie • Układ Sikorski-Majski • Zerwanie stosunków polsko-sowieckich • Katastrofa gibraltarska • Polscy komuniści w ZSRS i kraju 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>rząd emigracyjny, Polskie Siły Zbrojne, układ Sikorski-Majski, armia Andersa</i> - lokalizuje w czasie: powstanie rządu polskiego na emigracji (IX 1939), powstanie Polskich Sił Zbrojnych (jesień 1939), układ Sikorski-Majski (30 VII 1941), utworzenie polskiej Partii Robotniczej (I 1942), zerwanie stosunków dyplomatycznych między rządem polskim na emigracji a ZSRS (25 IV 1943) - identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta - wyjaśnia, w jaki sposób po klęsce Polski we wrześniu 1939 r. została zachowana ciągłość władz na emigracji - przedstawia proces budowania Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie - przedstawia postanowienia układu Sikorski-Majski i skutki jego podpisania - opisuje okoliczności utworzenia armii gen. Władysława Andersa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>katastrofa gibraltarska, Grupa Inicjatywna</i> - lokalizuje w czasie: umowę paryską (XI 1939), przeniesienie rządu emigracyjnego do Londynu (VI 1940), przerzucenie członków Grupy Inicjatywnej z ZSRS do Warszawy (XII 1941), katastrofę gibraltarską (VII 1943), powstanie Krajowej Rady Narodowej (XII 1943) - identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Gomułki, Marcelego Nowotki, Bolesława Mołojca - opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii gen. Andersa - wyjaśnia wpływ sprawy katyńskiej na sytuację Polski na arenie międzynarodowej - opisuje proces kształtowania się komunistycznego ośrodka władzy w Polsce - wyjaśnia wpływ katastrofy gibraltarskiej na politykę rządu emigracyjnego - porównuje politykę rządu emigracyjnego i komunistycznych ośrodków władzy w Polsce

		– wyjaśnia okoliczności zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem	– ocenia działalność polskiego rządu emigracyjnego podczas II wojny światowej
Polskie Państwo Podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • Struktury Polskiego Państwa Podziemnego • Konspiracja wojskowa • Działalność Armii Krajowej • Pozostałe podziemne organizacje zbrojne • Konspiracja cywilna • Rzeź wołyńska • Akcja „Burza” 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej, sabotaż, dywersja, Rada Jedności Narodowej, Armia Krajowa, Delegatura Rządu na Kraj, rzeź wołyńska, akcja „Burza”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie Związku Walki Zbrojnej (XI 1939), powołanie Delegatury Rządu na Kraj (XII 1940), powstanie Armii Krajowej (14 II 1942), powołanie Rady Jedności Narodowej (I 1944), rozpoczęcie Akcji „Burza” (1944)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni rzeź wołyńską (1943)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni rejonu, w których działały największe skupiska oddziałów partyzantycznych</p> <p>– identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, gen. Stefana Roweckiego ps. Grot, Cyryla Ratajskiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele polityczne i militarne przyświecały działalności Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wymienia militarne i polityczne struktury Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, czym zajmowały się pion wojskowy i pion cywilny Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, co było celem sabotażu i dywersji organizowanej przez Armię Krajową</p> <p>– omawia strukturę pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– przedstawia przyczyny i przejawy konfliktu polsko-ukraińskiego na Wołyniu</p> <p>– przedstawia założenia akcji „Burza”</p> <p>– omawia realizację akcji „Burza”</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Służba Zwycięstwu Polsce, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Grupy Szturmowe Szarych Szeregów, Kedyw, Biuro Informacji i Propagandy, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa, banderowcy, Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Gwardia Ludowa WRN, Narodowe Siły Zbrojne</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Służby Zwycięstwu Polsce (IX 1939), akcję scaleniową (1940–1944), utworzenie Ukraińskiej Powstańczej Armii (1942), utworzenie Krajowej Rady Ministrów (1944), deklarację programową Rady Jedności Narodowej (III 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil, Stepana Bandery</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały partyzantce powrześnieiowej, a jakie partyzantce działającej w warunkach okupacji</p> <p>– omawia proces budowania konspiracji wojskowej w Polsce pod okupacją</p> <p>– wymienia polskie organizacje podziemne zajmujące się sabotażem i dywersją</p> <p>– omawia najślynniejsze akcje polskiego podziemia</p> <p>– przedstawia podziemne organizacje zbrojne działające poza strukturami rządu londyńskiego</p> <p>– wyjaśnia, jaką wizję przyszłej Polski określono w deklaracji Rady Jedności Narodowej</p> <p>– omawia zadania instytucji wchodzących w skład pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– ocenia działalność Polskiego Państwa Podziemnego</p>

<p>Powstanie warszawskie i rok 1945</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny wybuchu powstania • Przebieg walk powstańczych • Alianci wobec powstania • Upadek powstania • Znaczenie powstania warszawskiego • Nowe rządy w Polsce • Walki na ziemiach polskich 	<p>– stosuje pojęcia: <i>godzina „W”, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, Manifest PKWN, Rząd Tymczasowy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie Manifestu PKWN (22 VII 1944), wybuch powstania warszawskiego (1 VIII 1944), kapitulację powstania warszawskiego (2 X 1944), powstanie Rządu Tymczasowego (31 XII 1944), wyzwolenie Warszawy (I 1945)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni walki o Wał Pomorski (I/II 1945), wyparcie Niemców z Wielkopolski (II 1945) oraz Gdańska i Gdyni (III 1945)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni rejonu, w których realizowano akcję „Burza”</p> <p>– identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Stanisława Mikołajczyka</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego zdecydowano się na akcję „Burza” w Warszawie</p> <p>– omawia przyczyny i skutki powstania warszawskiego</p> <p>– wymienia kluczowe momenty w przebiegu powstania warszawskiego</p> <p>– omawia bilans powstania warszawskiego</p> <p>– przedstawia przebieg walk na ziemiach polskich w 1945 r.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Rosyjska Wyzwoleńcza Armia Narodowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie PKWN (21 VII 1944), powstanie Wojska Polskiego (22 VII 1944), ofensywę zimową wojsk sowieckich (I 1945)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni kierunki natarć Armii Czerwonej na ziemiach polskich</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Zygmunta Berlinga, Tomasza Arciszewskiego, Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Oskara Dirlewangera, Iwana Sierowa</p> <p>– opisuje przebieg walk w czasie powstania warszawskiego</p> <p>– przedstawia postawę aliantów wobec powstania warszawskiego</p> <p>– omawia położenie ludności cywilnej Warszawy w czasie powstania</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla warszawiaków w okresie powstania miała działalność Szarych Szeregów</p> <p>– wymienia przykłady zbrodni na ludności cywilnej popełnionych w czasie powstania warszawskiego</p> <p>– wyjaśnia, jak zachowały się oddziały 1 Armii Wojska Polskiego wobec walk toczonych w Warszawie</p> <p>– omawia relacje między władzą komunistyczną w kraju i rządem emigracyjnym po upadku powstania warszawskiego</p> <p>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną</p> <p>– ocenia polityczne i historyczne znaczenie powstania warszawskiego</p>
<p>Polacy na frontach II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki Polskich Sił Zbrojnych 	<p>– stosuje pojęcie <i>Polskie Siły Zbrojne</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Narwik (V 1940), bitwę o Monte Cassino (V 1944)</p>	<p>– lokalizuje w czasie powstanie 1 Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki (V 1943)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Tobruk</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Polskie lotnictwo w Anglii • Walki w Afryce • Udział w wyzwaniu Włoch i krajów Europy Zachodniej • Formacje zbrojne u boku ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego - wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstały Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie - wyjaśnia, jaką rolę w bitwie o Anglię odegrało polskie lotnictwo - wymienia formacje lotnicze, które brały udział w bitwie o Anglię - omawia losy armii gen. Andersa po jej ewakuacji z ZSRS - opisuje rolę wojsk polskich w wyzwaniu Europy Zachodniej - przedstawia udział 1 Armii Wojska Polskiego w wyzwaniu ziem polskich 	<p>(VIII–XII 1941), bitwę pod Lenino (X 1943), bitwę o Monte Cassino (V 1944), bitwę pod Falaise (VI 1944), bitwę pod Arnhem (IX 1944), zajęcie Bolonii (IV 1945)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Zygmunta Berlinga, Michała Żymierskiego ps. Rola, Karola Świerczewskiego - omawia udział wojsk polskich w walkach w Afryce - opisuje losy polskiej floty wojennej - omawia proces tworzenia się wojsk polskich u boku Armii Czerwonej - przedstawia udział 2 Armii Wojska Polskiego w wyzwaniu Europy Środkowej - ocenia militarny wkład Polaków na różnych frontach II wojny światowej
--	--	---	---